

Metódy hodnotenia využívania majetku NPO

Ing. Gabriela VACEKOVÁ, PhD.
gabriela.vacekova@econ.muni.cz
<http://cvns.econ.muni.cz/>

Meranie efektívnosti

- Meranie efektívnosti využívania majetku VPO je veľmi obtiažne, pretože:
 - prevažná časť majetku VPO vytvára verejné úžitky formou verej. statkov al. verej. služieb,
 - tvorba výnosov z majetku je až druhoradá.

Základné metódy

- Finančná analýza
- Benchmarking

Finančná analýza

- ❑ FA slúži predovšetkým ako argument pripravovaného rozhodnutia o využívaní majetku VPO.
- ❑ Metódy FA si kladú za cieľ merateľne preukázať, aké sú náklady a výnosy rôznych variant rozhodnutí.
- ❑ Všeobecnou podstatou FA je porovnávanie nákladov a dôsledkov alternatívnych riešení.

Kvantifikovateľné ukazovatele

= indikátory efektívnosti

- Vzťahujú sa na účinky realizácie variantných projektov z hľadiska očakávaných:
 - výstupov,
 - výsledkov,
 - prínosov (dopadov).
- Zákl. úlohy každého ekon. hodnotenia:
 - identifikovať, zmerať, oceniť a porovnať náklady a dôsledky alternatív.

Pramene pre finančné analýzy

= účtovné výkazy:

- súvaha
- výkaz ziskov a strát
- výkaz o peňažných tokoch (cash-flow)

□ Podstata FA:

- výpočet finančno-ekonomických ukazovateľov, na zákl. ktorých je možné hodnotiť efektívnosť.

Ukazovatele finančnej analýzy

- ❑ ukazovatele autarkie
- ❑ ukazovatele rentability
- ❑ ukazovatele likvidity
- ❑ ukazovatele aktivity
- ❑ ukazovatele financovania

Ukazovatele autarkie

Autarkia = hospodárska a finančná samostatnosť

⇒ ukazovatele autarkie odrážajú mieru finančnej a hospodárskej sebestačnosti

- ❑ autarkia hlavnej činnosti
- ❑ autarkia z podnikateľskej činnosti

Autarkia hlavnej činnosti

$$A_{\text{HČ}} = (\text{výnosy z hl. čin.} / \text{náklady na hl. čin.}) * 100$$

- $A_{\text{HČ}}$ odráža mieru sebestačnosti z pohľadu pokrytia svojich nákladov na hl. činnosť z dosiahnutých výnosov z hlavnej činnosti.
- udáva sa v percentách:
 - $A_{\text{HČ}} \geq 100 \%$ hodnotí sa pozitívne
 - $A_{\text{HČ}} < 100 \%$ nedostatočné krytie nákladov výnosmi

Autarkia z podnikateľskej činnosti

$$A_{\text{PČ}} = (\text{výnosy z pod. čin.} / \text{nákl. na pod. čin.}) * 100$$

- $A_{\text{PČ}}$ odráža mieru sebestačnosti z pohľadu pokrytia svojich nákl. na podnikateľ. činnosť z dosiahnutých výnosov z podnikateľ. činnosti
- udáva sa v percentách:
 - $A_{\text{PČ}} \geq 100 \%$ hodnotí sa pozitívne
 - $A_{\text{PČ}} < 100 \%$ nedostatočné krytie nákladov výnosmi

Ukazovatele rentability

Rentabilita = schopnosť tvoriť vyššie výnosy ako sú náklady spojené s dosiahnutím týchto výnosov

➤ schopnosť dosahovať zisk

- ❑ rentabilita nákladov podnikateľskej činnosti
- ❑ miera pokrytia straty z hlavnej činnosti ziskom z podnikateľskej činnosti
- ❑ centový ukazovateľ nákladovosti výnosov z pod. činnosti vo vzťahu k lomovému faktoru
- ❑ variátor celkových nákladov

Rentabilita nákladov pod. činnosti

$$R_{\text{NPC}} = (\text{VH pod. čin.} / \text{náklady na pod. čin.}) * 100$$

- kde VH je výsledok hospodárenia

Miera pokrytia straty z hlavnej činnosti ziskom z podnikateľskej činnosti

$$M_{PS} = (VH_{PČ} \text{ implicitne v KH} / VH_{HČ} \text{ implicitne v ZH}) * 100$$

- kde $VH_{PČ}$ = výsledok hospodárenia z pod. činnosti
- $VH_{HČ}$ = výsledok hospodárenia z hlavnej činnosti
- KH = kladná hodnota
- ZH = záporná hodnota

Centový ukazovateľ nákladovosti výnosov z pod. čin. vo vzťahu k lomovému faktoru

$$H_{UN} = \text{náklady na pod. čin.} / \text{výnosy z pod. čin.}$$

- zachytáva mieru viazanosti N na 1 Euro výnosov
- v rámci zvyšovania efektívnosti by mal dosiahnuť čo najnižšiu hodnotu
- lomová hodnota $\Psi = 0,6180339$
 - čím viac sa blíži H_{UN} k Ψ , tým lepší ekon. výsledok podnikateľská činnosť dosahuje

Variátor celkových nákladov

$$\text{Var}_N = [(N_{t+1} - N_t) / N_t] / [(V_{t+1} - V_t) / V_t]$$

- kde N_{t+1} = celkové náklady v období t+1
- N_t celkové náklady v období t
- V_{t+1} celkové výnosy v období t+1
- V_t celkové výnosy v období t

Variátor celkových nákladov

- Zachytáva vzťah medzi dynamikou vývoja celkových nákladov a dynamikou vývoja celkových výnosov v určitom období.
- $\text{Var}_N > 1$ znamená vyššiu dynamiku nárastu N
 - treba hľadať dodatočné príjmy (napr. zvýšením poplatkov za poskytované služby),
 - resp. hľadať úspory v nákladoch.
- $\text{Var}_N < 1$ je možné rozširovať podnik. činnosť, al. znižovať poplatky za poskytované služby

Ukazovatele likvidity

- vypovedajú o schopnosti org. hradit' svoje záv.
- Likvidita = schopnosť podniku previesť určitú položku aktív na hotové peniaze v záujme org. splatiť svoje záv. v stanovenej lehote splatnosti.
- okamžitá likvidita
- pracovný kapitál

Okamžitá likvidita

$$OL = \text{fin. majetok} / \text{krátkodobé závazky}$$

- ❑ OL predstavuje momentálnu (okamžitú) platobnú schopnosť org. k určitému dňu.
- ❑ Za uspokojujúcu hodnotu OL (v súkr. sfére!) sa považuje, ak sú likvidné prostriedky ku krátkodobým cudzím zdrojom v pomere 1:5
 - tzn. na 1 Euro záväzkov pripadá min. 0,2 Eura najlikvidnejších prostriedkov
- ❑ OL by sa mala pohybovať v intervale od 0,2 do 0,5 (v súkr. sfére!)

Pracovný kapitál

PK = obežný majetok – krátkodobé záväzky

- PK predstavuje prostriedky, kt. má org. k dispozícii pre svoju bežnú prevádzkovú činnosť.
- PK vyjadruje to, aká časť obežného majetku (zásob) je finančne krytá zdrojmi, kt. sú org. dlhodobo k dispozícii.

Ukazovatele aktivity

- kvantifikujú, ako účinne org. využíva svoj majetok
 - ❑ Priveľa majetku = nadpriemerné N na jeho údržbu a prevádzku.
 - ❑ Nedostatočný stav majetku = nižšie možnosti poskytovania služieb, čím org. prichádza o tržby, kt. by mohla dosiahnuť.
- ❑ obrat kapitálu

Obrat kapitálu

$$\text{OK} = \text{celkové výnosy} / \text{celkové pasíva}$$

- OK poukazuje na skutočnosť, koľkokrát sa „vráti“ vložený kapitál do fungovania org. pomocou stanoveného ocenenia jej produkcie.
- Cieľom je maximalizácia ukazovateľa.

Ukazovatele financovania

- predstavujú ukazovatele zadlženosti, kt. vyjadrujú a kvantifikujú rozsah použitia cudzieho kapitálu na financovaní potrieb org.
 - vo VPO majú uk. financovania odlišnú pozíciu v porovnaní so súkr. firmami
- ❑ miera finančnej nezávislosti (stability)
- ❑ miera veriteľského rizika
- ❑ sila finančnej páky

Miera finančnej nezávislosti

$$\text{MFN} = (\text{vlastný kapitál} / \text{celkový kapitál}) * 100$$

- ak MFN klesne pod 30 %, môže byť org. označená za nestabilnú

Miera veriteľského rizika

$$\text{MVR} = (\text{cudzí kapitál} / \text{celkový kapitál}) * 100$$

- MVR hodnotí mieru účasti cudzieho kapitálu na celkovom kapitále org.
- Čím vyššia hodnota ukazovateľa:
 - ⇒ tým vyššia zadlženosť,
 - ⇒ a tým aj vyššie riziko pre veriteľov.

Sila finančnej páky

$$\text{SFP} = 1 + (\text{cudzí kapitál} / \text{vlastný kapitál})$$

- SFP predstavuje mieru zadlženosti vlastného kapitálu zväčšenú o 1.
- Je významným indikátorom, kt. ukazuje, v akej miere org. využíva vo svojom riadení tzv. finančnú páku.

Benchmarking

= jedna z metód merania a hodnotenia ceny výkonu

- Zameriava sa na zvyšovanie efektívnosti a kvality poskytovaných služieb.
- Je založený na princípe vzájomného porovnávania sa s cieľom dosiahnuť lepšie výkony vo vlastnej org.
- Predstavuje metódu zlepšovania učením sa od druhých.
- Dlhodobý, neustále sa opakujúci proces.

4 stupne benchmarkingu

1. Samohodnotenie a posúdenie svojich vlastných výkonov a postupov, aby sa identifikovali oblasti revízie a zlepšenia.
2. Hľadanie možností porovnávania vo vnútri vlastnej org., tzv. interný benchmarking.
3. Hľadanie mimo org., tzv. externý benchmarking.
4. Benchmarking vo vzťahu k najlepšiemu v org.

Uplatnenie benchmarkingu

- ❑ nástroj na zlepšovanie manažmentu
- ❑ nástroj v plánovacom procese
- ❑ podporný nástroj riadenia rizík
- ❑ rýchly marketingový nástroj
- ❑ nástroj na zvyšovanie výkonnosti zamestnancov
- ❑ nástroj na zvyšovanie dôveryhodnosti a zlepšovanie imidžu

Ďakujem za pozornosť!
